

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours PART-I Examinations, 2018

SANSKRIT-HONOURS

PAPER-SANA-I

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

UNIT-I

[Marks: 20]

1. Write short note on any **one** from the following: 4×1 = 4
यतिः, स्वरः, मात्रा।
2. Define and illustrate any **two** from the following: 4×2 = 8
रुचिरा, शालिनी, स्रग्धरा, मालिनी।
3. Scan and name the metres in any **two** from the following: 4×2 = 8
 - (a) या कुन्देन्दुतुषारहारधवला या शुभ्रवस्त्रावृता।
 - (b) एष त्वामभिनवकण्ठशोणितार्थी।
 - (c) धर्मारण्यं प्रविशति गजः स्यन्दयनालोकभीतः।
 - (d) सा निन्दन्ती स्वानि भाग्यानि बाला।

UNIT-II

[Marks: 40]

4. Join in Sandhis any **four** from the following: 1×4 = 4
तत् + श्रुत्वा, पतन् + तरुः, पुनः + रमते, मुने + आगच्छ, त्वयि + एव,
अमी + अश्वाः, वृक्ष + छाया, ते + अधुना।

5. Disjoin the Sandhis in any *four* from the following: 1×4 = 4
मध्वृते, विद्यैव, नीराजना, साधुक्तम्, द्वाविमौ, गवाक्षः, राजर्षिः, प्रार्णम्।
6. Account for the case-endings in any *eight* from the following underlined words: 1×8 = 8
- (a) पुण्येन ब्रह्मतेजो महर्षीणाम्।
(b) कामात् क्रोधोऽभिजायते।
(c) वपुषा षडाननः कार्तिकेयः।
(d) वस्त्रेभ्य आपणं गच्छति वणिक्।
(e) चौरै गते कः पन्थाः ?
(f) प्रभुः भृत्येन कार्यं कारयति।
(g) कविषु कालिदासः ख्याततमः।
(h) वाताय कपिला विद्युत्।
(i) क्रोशेन अनुवाकोऽधीतः।
(j) जलं पिपासुः।
(k) गोपो गां दुग्धं दोग्धि।
(l) मातुः पठन्ति बाला।
7. Distinguish between any *four* from the following words: 2×4 = 8
- (a) यवानी and यवनानी।
(b) मित्रः and मित्रम्।
(c) सूर्या and सूरी।
(d) विवादेन अलम् and विवादाय अलम्।
(e) प्रियसखः and प्रियसखा।
(f) अर्थी and अर्थवान्।
8. Name and expound the Samāsas in any *four* from the following: 2×4 = 8
मित्रावरुणौ, द्विमुनिः, नीलोत्पलम्, प्रपर्णः, प्रत्यक्षम्, वर्षभोग्यः, पञ्चवटी, घनश्यामः।

9. Correct or justify any *four* from the following:

2×4 = 8

- (a) सत्यं परित्यक्त्वा मिथ्यां मा भज ।
 (b) पापमभिनिवेशः पुरुषाय ।
 (c) धुमाय अग्निम् पर्वतः ।
 (d) धिक् राज्ञे! यः प्रजा न शासति ।
 (e) प्रदीयतां दाशरथाय मैथिली ।
 (f) अपारा भगवानस्य महिमा ।

UNIT-III

[Marks: 30]

10. Translate into Sanskrit and write in Devanāgarī script:

15

The Ganges flowed down to the earth from the head of Śiva. There, while flowing, the Ganges disturbed the sacrifice of a sage, named Jahnu. So, the sage drank all water of the Ganges completely in anger. Then on hearing the earnest request of Bhagīratha, he released the Ganges again. So the river is called Jāhnavī.

OR

Being asked in that way, the parrot began to narrate all the incidents about himself – O king! My birth took place on the bank of the Pampā Lake. Unfortunately my mother passed away at the very moment I was born. Being brought up by my father, I was living in the hole of an old Śālmālī tree.

11. Translate into English:

15

सर्वधनेषु विद्याधनं हि श्रेष्ठमेव । विद्यैव मनुष्याणां परमं भूषणम् । सुविशालं गृहं सुविपुलं धनं कुसुमितं यौवनं च कालवशात् क्षयं यान्ति । विद्याधनन्तु दानेन बर्धितमेव भवति । न हि विद्या बहिःशोभां विधन्ते । अन्तःकरणवृत्तेरुन्मेषणात् सा बुद्धिप्रकर्षं विदधाति । विदुषां सर्वत्रैव समादरः । यथार्थमेवोक्तं चाणक्यपादेन – स्वदेशे पुज्यते राजा विद्वान् सर्वत्र पुज्यते इति ।

OR

लोकेऽस्मिन् निरीक्ष्यते द्विविधा प्रवृत्तिर्मानवानाम् इति । केचन प्राचीनपद्धतिप्रिया अपरे च नूतनपद्धतिप्रियाः । समाजो वा राष्ट्रं वा, काव्यं वा, दर्शनं वा, साहित्यं वा, कलाकौशलं वा, रीतिर्वा, नीतिर्वा, वेषो वा, भूषा वा, रुचिर्वा, गतिर्वा सर्वत्रापि वृत्तिवैषम्यं प्रेक्ष्यते, विचारभेदोऽवलोक्यते, प्रवृत्तिवैविध्यं च निरीक्ष्यते ।

UNIT-IV

[Marks: 10]

12. Write an essay in simple Sanskrit on any *one* from the following:

10×1 = 10

- (a) परिवेशदूषणम् ।
- (b) अस्माकं देशः ।
- (c) जातीयसंहतिः ।
- (d) दारिद्र्यदूरीकरणम् ।

—x—

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours PART-I Examinations, 2018

SANSKRIT-HONOURS
PAPER-SANA-II

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

UNIT-I

[Marks: 20]

1. (a) What is sandhi? What are its varieties? Describe after Viśvanātha any two of its varieties. 2+2+6

OR

What is meant by arthoprakṛti? What are its varieties? Explain any two of them with illustrations. 2+2+6

- (b) Write explanatory notes on any *two* of the following: 5×2 = 10

प्रवेशकः, कथोद्घातः, प्राप्त्याशा, आख्यायिका।

UNIT-II

[Marks: 30]

2. Narrate the elephant-episode as found in the first Act of the Drama Abhijñānaśakuntalam. Draw a pen-picture of its implication in the further development of this drama. 5+5

OR

“Kālidāsa is a poet of nature” – Elucidate the propriety of this remark with apt illustration citing from the Drama Abhijñānaśakuntalam. 10

OR

Attempt a critical discourse on the characters of Anasūya and Priyamvadā as depicted in the drama अभिज्ञानशकुन्तलम्. 5+5

3. Translate into English or Bengali any *one* of the following verses. 5

(a) अनवरतधनुर्ज्यास्फालनक्रुरपूर्व
रविकिरणसहिष्णु स्वेदलेशैरभिन्नम्।
अपचितमपि गात्रं व्यायतत्त्वादलक्ष्यम्
गिरिचर इव नागः प्राणसारं विभर्ति ॥

(b) रम्यान्तरः कमलिनीहरितैः सरोभिः
छायाद्गुमैर्नियमितार्कमयूखतापः
भूयात् कुशेशय रजोमृदुरेणुरस्याः
शान्तानुकूलपवनश्च शिवश्च पन्थाः ॥

4. Explain in Sanskrit any *one* of the following: 8

(a) सरसिजमनुविद्धं शैवलेनापि रम्यम्
मलिनमपि हिमांशोर्लक्ष्म लक्ष्मीं तनोति।
इयमधिकमनोज्ञा वल्कलेनापि तन्वी।
किमिव हि मधुराणां मण्डनं ताकृतीनाम् ॥

(b) इदं किलाव्याजमनोहरं वपुस्तपःक्षमं साधयितुं य इच्छति।
ध्रुवं स नीलोत्पलपत्रधारया शमीलतां छेतुमृषि र्व्यवस्यति ॥

5. Name and expound the Samāsa in अधिकमनोज्ञा in 4(a) or रविकिरणसहिष्णु in 3(a). 2

6. Render into Sanskrit in Devanagari script. 5

(a) पडिवुद्धा वि किं करिस्सं। ण मे उइदेसु वि णिअकरणि ज्जेसु हत्थपादा पसरन्ति। कामो दाणिं सकामो होदु ॥

OR

(b) तुज्झ ण आणे हिअअं मम उण कामो दिवावि रात्तिम्मि णिग्धिण तवइ वलीअं तुइ वुत्तमणोरदाइं अंगाइं ॥

UNIT-III

[Marks: 20]

7. Narrate the Brahmācārī-episode as depicted in the 1st act of the drama *Svapnavāsavadattam*, and show the implication of enumerating this episode in the development of this drama. 5+5

OR

Discuss the problem of the authorship of the thirteen plays ascribed to Bhāsa. 10

8. Translate into Bengali or English any **one** of the following verses.

5×1=5

- (a) ऋज्वायतां विरलां च नतोनतां च
सप्तर्षिवंशकुटिलां च निवर्तनेषु।
निर्मुच्यमान भुजगोदरनिर्मलस्य
सीमामिवाम्बरतलस्य विभज्यमानम् ॥
- (b) विश्रद्धं हरिणाश्चरन्त्यचकिता देशागतप्रत्यया
वृक्षा पुष्पफलैः समृद्धविटपाः सर्वे दयारक्षिताः।
भूयिष्ठं कपिलानि गोकुलधनान्यक्षेत्रवत्यो दिशः
निःसन्दिग्धमिदं तपोवनमयं धूमो हि बहाश्रयः ॥

9. Amplify in Sanskrit any **one** of the following:

5×1 = 5

- (a) प्रद्वेषो बहुमानो वा सङ्कल्पादुपजायते ॥
- (b) प्रायेण हि नरेन्द्रश्रीः सोत्साहैरेव भुज्यते ॥

UNIT-IV

[Marks: 30]

10. Point out the merit and demerit of Bhavabhūti in light of उत्तररामचरितम् ।

12

OR

Show the dramatic significance of chāyāsīta episode in the third act of the drama उत्तररामचरितम् ।

12

OR

Draw a pen picture of the character of Sītā in the light of *Bhavabhūti* as depicted in the *Uttararāmacarita*.

12

11. Translate into English any **two** of the following into Bengali or English:

5×2 = 10

- (a) प्रियप्राया वृत्तिर्विनयमधुरो वाचि नियमः।
प्रकृत्या कल्याणी मतिरनवगीतपरिचयः ॥
पुरो वा पश्चाद्वा तदिदमविपर्यासितरसं।
रहस्यं साधूनामनुपधि विशुद्धं विजयते ॥
- (b) अस्मिन्नगस्त्यप्रमुखा प्रदेशे
भूयांस उद्गीथविदो वसन्ति।
तेभ्योऽधिगन्तुं नियमान्तविद्यां
वाल्मीकिपाश्वादिह पर्यटामि ॥

(c) ब्रह्मादयो ब्रह्महिताय तप्ता
परःसहस्राः शरदस्तर्पांसि।
एतान्यपश्यन् गुरवः पुराणाः
स्वान्येव तेजांसि तपोमयानि॥

(d) रे हस्त दक्षिण! मृतस्य शिशोद्विजस्य
जीवातवे विसृज शूद्रमुनौ कृपाणम्।
रामस्य हस्तमसि निर्भरगर्भखिन्न
सीताविवासनपदोः करुणा कुतस्ते॥

12. Explain in Sanskrit any **one** of the following:

8×1 = 8

- (a) जीवत्सु तातपादेषु नवे दारपरिग्रहे
मातृभिश्चिन्त्यमानानां ते हि नो दिवसा गताः॥
- (b) स्नेहं दयां च सौख्यं च यदि वा जानकीमपि।
आराधनाय लोकस्य मुञ्चतो नास्ति मे व्यथा॥

—x—